

דף כה

סדר הקרבת התמיד

1. אביי הוכיח מהברייתא שלשכת הגזית היתה חציה בקודש וחציה בחול, והיו לה שני פתחים, אחד פתוח לקודש ואחד פתוח לחול.
 2. **משנה:** הפייס השני, מי שוחט, מי זורק, ומי מדשן מזבח הפנימי, ומי מדשן את המנורה, ומי מעלה אברים לכבש, הראש והרגל, ושתי הידים, העוקץ והרגל, החזה והגרה, ושתי הדפנות, והקרביים, והסולת, והחביתין, והיין. שלשה עשר כהנים זכו בו. אמר בן עזאי לפני רבי עקיבא משום רבי יהושע, דרך הילוכו היה קרב.
 3. היו מפייסין רק פעם אחת בכל פייס. כלומר מי שיצא בפייס זכה בשחיטה, ומי שימינו זכה ממילא בזריקה וכן הלאה.
 4. מי שזכה בזריקה זכה גם לקבל את הדם לפני הזריקה.
 5. **ארבע שיטות יש בברייתא לסדר הקרבת איברי התמיד:**
א. בן עזאי - דרך הילוכו. ב. רבי יוסי - דרך הפשטו. ג. רבי עקיבא - דרך ניתוחו. ד. רבי יוסי הגלילי - דרך עילויו (המובחר שבנתחיו קודם).
 6. רבא הסביר שתנא קמא שבמשנתנו סבורים כרבי יוסי הגלילי שהולכים לפי מעלת האיברים, אלא שלדעת ת"ק שבמשנה הולכים לפי גודל האבר ולרבי יוסי הגלילי לפי מעלת השומן שבבשר.
 7. לכל הדעות למדו מהפסוק שהראש קודם לכל האברים. צירפו את הרגל לראש משום שיש בראש הרבה עצמות. נתנו את הפדר על בית השחיטה שהוא דרך כבוד משום שבית השחיטה מלוכלך בדם.
3. אמר רבי יוחנן אין מפייסין על תמיד של בין הערביים אלא כהן שזכה בתמיד בשחרית הוא זוכה באותה עבודה בתמיד של בין הערביים.
 4. **לדעת התנא של המשנה** היה פייס נוסף (הפייס הרביעי) מי מעלה אברים מהכבש למזבח משום שרצו שעוד כהנים יתעסקו בעבודה שנאמר "ברב עם הדרת מלך". אולם **לדעת רבי אליעזר בן יעקב** אותם כהנים שהעלו את האברים למחצית הכבש הם מעלים את האברים למזבח אחר כך משום שאין זה דרך ארץ שייראה כאילו הדבר הוא טירחה לכהן להעלות את האברים למזבח עד שהוא נזקק לכהן אחר שיחליפו.
 5. **משנה:** תמיד קרב בתשעה בעשרה באחד עשר בשנים עשר לא פחות ולא יותר כיצד עצמו בט' בחג ביד אחד צלוחית של מים הרי כאן עשרה בין הערבים באחד עשר הוא עצמו בתשעה ושנים בידם שני גזירי עצים בשבת באחד עשר הוא עצמו בתשעה ושנים בידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ובשבת שבתוך החג ביד אחד צלוחית של מים.
 6. ניסוך המים בחג הסוכות הוא רק בתמיד של שחר, ולא בתמיד של בין הערביים. (כך גם מוכח מהמשנה שאם היה ניסוך המים בין הערביים אז היה ניתן להגיע לשלשה עשר כהנים בכל בין הערביים של סוכות אפילו בחול).
 7. **משנה:** איל קרב באחד עשר הבשר בחמשה הקרביים והסולת והיין בשנים שנים פר קרב בעשרים וארבעה הראש והרגל הראש באחד והרגל בשנים העוקץ והרגל העוקץ בשנים והרגל בשנים החזה והגרה החזה באחד והגרה בשלשה שתי ידים בשנים ושתי דפנות בשנים הקרביים והסולת והיין בשלשה שלשה בד"א בקרבנות ציבור אבל בקרבן יחיד אם רצה להקריב מקריב הפשיטן וניתוחן של אלו ואלו שוין.
 8. כוונת המשנה ש"הפשטן וניתוחן של אלו ואלו שוין" היא ששניהם כשרים בזר. בגמרא למדו זאת מהפסוקים.

דף פו

הפייס השלישי והרביעי, מספר הכהנים שעסקו בקרבנות

איזה עבודות כשרות בזר,

על מה מפייסים

1. למדו מהפסוקים איזה עבודות כשרות בזר ואיזה צריכות כהונה: הכלל הוא שמקבלה ואילך מצוות כהונה. לכן שחיטה והולכת עצים למזבח כשרות בזר. הולכת אברים לכבש צריכה כהונה. נתינת אש על המזבח צריכה כהונה

1. **משנה:** הפייס השלישי חדשים לקטרת באו והפיסו והרביעי חדשים עם ישנים מי מעלה אברים מן הכבש למזבח.
2. הסיבה שלא היו מניחין לכהן לשנות בקטרת היא מפני שהיא מעשרת שנאמר "ישימו קטרה באפך...ברך ה' חילו".

1. אף שהיא אינה עבודה שמעכבת את הכפרה. הפשט וניתוח לא צריכה כהונה אף שהיא לאחר קבלה.
2. סידור עצי המערכה כשרה בור. הטעם הוא שעבודה זאת אינה עבודה חשובה כל כך משום שהיא עבודת לילה וכן משום שיש אחריה עבודת סידור של שני גזירי העצים.
3. אמר רבי יוחנן זר שסידר שני גזירי עצים חייב הואיל ועבודת יום היא.
4. יש פייס רק לעבודות חשובות של יום ולא על עבודות הלילה, וכן רק על עבודות חשובות שזר חייב עליהם מיתה. על שחיטה יש פייס משום חשיבותה שהיא תחילת עבודת היום.
4. שני הסברים נאמרו למשפט שאמר מתיא בן שמואל במשנה: א. מי שעמד על הגג אמר "האיר פני כל המזרח". מי שעומד על הקרקע שאל "עד שבחברון?" השיב הרואה מהגג "הן". ב. מי שעמד על הקרקע אמר "האיר פני כל המזרח?", וענה העומד על הגג "עד שבחברון". השיב העומד על הקרקע "הן", כלומר לזה התכוונתי. הזכירו את חברון על מנת להזכיר זכות אבות שקבורים בחברון.
5. ישנו חשש שיטעו בין אור השמש לאור הלבנה כמבואר במשנה. אף שאור הלבנה שונה מאור השמש, שאור השמש מתפשט ואור הירח ישר כמקל, ביום המעונן אור הירח מתפשט מפני העננים ויש חשש לטעות ולכן עלו לגג כנ"ל.

דף כט

האם כלי שרת מקדשים שלא בזמנם

1. פעמים שהדבר הטפל קשה יותר מהדבר העיקרי. למשל הרהורי עבירה קשים מעבירה. כמו כן לחזור וללמוד דבר שכבר למד והסיח דעתו ושכח, קשה יותר מאשר ללמוד דבר חדש.
2. במשנה מבואר שקרבן התמיד ששחטוהו בלילה פסול ונשרף. בברייתא הוסיפו שכן הדין בקמיצה בלילה. אין אפשרות להחזיר את הקומץ למנחה ולחזור ולקומצו ביום משום שכלי שרת מקדשים אפילו שלא בזמנו. אמנם הכוונה שכלי שרת מקדשים רק בלילה שלפני זמנם. ביום שלפני כן אינם מקדשים.
3. לחם הפנים שלא הניחוהו על שולחן הזהב בשבת אלא ביום ראשון אין אפשרות להקטיר את הבזיכין בשבת משום שהלחם צריך להיות על השולחן שבעה ימים. הפתרון הוא להניחם על השולחן עד שבת הבאה. יש אומרים שבליל שבת יסלקו את הלחם ויחזירו לשולחן ביום שלא יתקדש הלחם שלא בזמנו ויפסל. ויש אומרים שכיון שכבר היה מונח לפני זמנו אינו מתקדש בלילה שלפני ואין צורך לסלקו בליל שבת אלא יסלקו ויחזירו ביום השבת על מנת לקדשו.
4. הכהן שהטיל מים היה צריך קידוש ידיים ורגליים. רגליים- משום ניצוצות, וידיים- משום שמצוה לשפשף שלא יראה ככרות שפכה ויצא לעז על בניו.

דף כח

קביעת השעה שצריך להתחיל את השחיטה במקדש

1. משנה: אמר להם הממונה: צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה! אם הגיע, הרואה אומר: ברקאי! מתיא בן שמואל אומר: האיר פני כל המזרח עד שבחברון? והוא אומר: הן. ולמה הוצרכו לכך? שפעם אחת עלה מאור הלבנה, ודימו שהאיר מזרח, ושחטו את התמיד והוציאוהו לבית השריפה. הורידו כהן גדול לבית הטבילה. זה הכלל היה במקדש: כל המיסך את רגליו טעון טבילה, וכל המטיל מים - טעון קידוש ידיים ורגלים.
2. בברייתא בגמרא יש ארבע דעות מה בדיוק הרואה אומר: א. ברק ברקאי, ב. עלה ברקאי (יותר מאוחר מברק). ג. האיר פני כל המזרח עד שבחברון. ד. האיר פני כל המזרח עד בחברון, ויצאו כל העם איש איש לשכור פועלים למלאכתו.
3. אברהם התפלל מנחה מסוף שעה שישית כאשר השחירה (מוצלת) הכותל המזרחי שעוביו מצילה על צידו. אולם במקדש לא הקריבו את התמיד של בין הערביים בשעה זו אלא בשש וחצי. הטעם לחילוק הוא: א. משום שכתלי בית המקדש היו צרים למעלה והיה צל על צד מזרחי רק משש וחצי. ב. אברהם ידע לכוון את השעות משום שאצטגנינות היתה בליבו או משום שזקן ויושב בישיבה היה.

דף ל

ביולה לפני כניסה למקדש

- כאן פטור כי הוא לא נכנס לעזרה. או שמא בכל זאת חייב כי הוא עלול להימשך אחר הסכין. ב. לדעת רבנן של רבי יהודה שטהור שנכנס לעזרה אינו חייב לטבול כלל אפשר שכאן חייב כי הוא לא רק נכנס אלא עושה עבודה. הגמרא נשארה בתיקו.
3. הטעם שפרסו סדין של בוץ הוא שיכיר הכהן גדול שעבודת היום בבגדי בוץ.
4. משנה: פשט, ירד וטבל, עלה, ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב, ולבש, וקידש ידיו ורגליו. הביאו לו את התמיד. קרצו, ומירק אחר שחיטה על ידו. קיבל את הדם וזרקו. נכנס להקטיר קטורת של שחר, ולהיטיב את הנרות, ולהקריב את הראש ואת האיברים ואת החביתין ואת היין. קטורת של שחר היתה קרבה בין דם לאיברים. של בין הערבים, בין איברים לנסכים. אם היה כהן גדול זקן או אסטניס, מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן, כדי שתפוג צינתן.
5. לדעת התנא של משנתנו הטעם שעושים קידוש ידיים ורגליים פעמיים הוא שאחד על פשיטת בגדי הקודש ואחד על לבישת בגדי הקודש. לכן לדעתו לא היה בתחילת היום קידוש ידיים ורגליים על פשיטת בגדי החול. לדעת רבי מאיר עושים קידוש ידיים ורגליים פעמיים על הלבישה: אחד לפני הלבישה ואחד אחריה, ולדעתו בתחילת היום יש שני קידושים. אולם לדעתו בסוף היום בפשיטת בגדי הקודש אין קידוש ידיים ורגליים כי לא לובש בקדי קודש.

דף לב

חמש טבילות ועשרה קידושים

1. חמש עבודות היו לכהן גדול ביום הכיפורים: א. תמיד של שחר בבגדי זהב. ב. עבודת היום בבגדי לבן ג. אילו ואיל העם בבגדי זהב. ד. הוצאת כף ומחתה בבגדי לבן. ה. תמיד של בין הערבים בבגדי זהב.
2. כל עבודות אלו כתובים כסדר בתורה חוץ מהוצאת הכף והמחתה שנכתב בתורה אחרי עבודת היום בבגדי לבן.
3. כל פעם שהכהן הגדול שינה מעבודה לעבודה הוא טבל ועשה שני קידושים. סך הכל חמש טבילות ועשרה קידושים. רבי יהודה ורבי למדו מהפסוקים כל אחד בדרכו את מקורם של חמשת הטבילות ועשרה הקידושים.

1. משנה: אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו טהור, עד שיטבול. חמש טבילות ועשרה קידושים טובל כהן גדול ומקדש בו ביום, וכולן בקודש על בית הפרוה, חוץ מזו בלבד. פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם.
2. שני הסברים נאמרו מדוע טהור צריך לטבול לפני שנכנס לעזרה: א. בן זומא: אם הכהן הגדול שמשנה את מקום עבודתו ביום כיפור ממקום שהוא קודש וענוש כרת למקום אחר שהוא קודש וענוש כרת צריך לטבול, קל וחומר למי שנכנס מהחול אל הקודש שצריך לטבול. ב. רבי יהודה: אין הטבילה חובה מהתורה אלא מטרת הטבילה היא שעל ידי הטבילה הוא יזכור אם יש עליו איזה טומאה ישנה ולא יכנס למקדש עד שיטהר.
3. בין לבן זומא ובין לרבי יהודה אין העבודה מחוללת ללא הטבילה הזאת ואינו מעכב אלא קידוש ידיים ורגליים שחרית. הנפקא מינה במחלוקת היא שלבן זומא עובר בעשה ולרבי יהודה לא עובר בעשה.
4. יש דעה בברייתא שאין צריך טבילה לפני כל כניסה לעזרה אלא רק מצורע שדייש בטומאה.
5. רבי יהודה לא הצריך טבילה למצורע בשמיני משום שטבל בשביעי וכבר זכר אם יש עליו טומאה ישנה. יש מי שהבין בכוונת רבי יהודה בברייתא שאם הוא לא טבל בשביעי בפירוש על דעת ביאת מקדש, אזי הוא חייב לטבול בשמיני.
6. אף לרבי יהודה שטבילה זאת היא רק לזכור אם יש עליו טומאה ישנה יש בה דיני חציצה שכל שתיקנו חכמים כעין דאורייתא תיקנו.

דף לא

טבילה בכניסה לעזרה, המשך עבודת היום

1. ביאה במקצת (שמכניס אחד מאבריו) למקדש שמה ביאה וחייב טבילה.
2. הסתפקה הגמרא מה הדין כאשר אדם עושה סכין ארוכה ושוחט בה. האם הוא צריך טבילה? הספק הוא גם לכל השיטות: א. לדעת בן זומא שמחייב טבילה מהתורה אולי

דף לד

המשך סדר העבודה, הימנעו המים ביום כיפור ואיסור צירוף

1. **לדעת רבי עקיבא** בזיכין קודמים למוספים. **לדעת רבי ישמעאל** מוספים קודמים לזיכין. הם נחלקו בדרשות הפסוקים. **אביי** נקט בסדר שהוא מנה כדעת רבי ישמעאל כי מסתבר לו יותר כדעתו.
2. **רבי יהודה** בברייתא לימד שאם היה הכהן גדול זקן או אסטניס היו מחממים עשיות של ברזל מערב יום הכיפורים וביום כיפור מטילין אותם לתוך הצונן. לכאורה קשה שהרי צירוף אסור? **שתי תשובות: א.** רב ביבי: הברזל לא הגיע לצירוף משום שהוא הצטנן במשך הלילה לפני שהכניסוהו למים. **ב.** אביי: הוא לא מתכוון לצרף. אף שדעת אביי שאין מתכוון אסור, זה רק במלאכה שאסורה מהתורה, אולם בצירוף דרבנן אין איסור.
3. **משנה:** הביאוהו לבית הפרוה, ובקודש היתה. פרסו לו סדין של בוץ בינו לבין העם, קידש ידיו ורגליו ופשט. רבי מאיר אומר, פשט, קידש ידיו ורגליו. ירד וטבל, עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי לבן, לבש וקידש ידיו ורגליו. בשחר היה לובש פלוסין של שנים עשר מנה, ובין הערבים הינדוין של שמונה מאות זוז, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, בשחר היה לובש של שמונה עשר מנה, ובין הערבים של שנים עשר מנה, הכל שלשים מנה. אלו משל ציבור. ואם רצה להוסיף, מוסיף משלו.

דף לה

הוצאת הכף והמחתה, וידוי הכהן הגדול על עצמו וביתו

1. לשכת הפרוה נקראת כך משום שמכשף ששמו 'פרוה' בנה אותה.
2. הבגדים שלבש הכהן הגדול בשחרית היו חשובים יותר מהבגדים שלבש בין הערביים. למדו זאת מכך שנאמר ארבע פעמים בבגדי שחרית את המילה 'בד' ללמד שצריך להיות מובחר שבבד. (רש"י - הטעם הוא "לפי שעבודה הראשונה חשובה ומכפרת וזו אינה אלא לפנות את המקום

4. **שלוש דעות** נאמרו באיזה שלב מקדש ידיו ורגליו: **א.** לדעת **חכמים** (בדף לא) הקידוש הראשון היה בעודו עם הבגדים שצריך לפשוט. **ב.** לדעת **רבי מאיר** הקידוש היה כאשר כבר פשטם. **ג.** דעת **רבי על פי רב חסדא** כרבי מאיר לעניין קידוש ראשון שהיה הקידוש אחרי שפשט, אולם לדעת רבי היה עושה את הקידוש השני לפני הלבשה. (לדעת רב אחא בר יעקב רבי כרבי מאיר שהקידוש השני היה אחרי הלבשה בשביל שלא יהיה מחוסר לבישה בזמן הקידוש).
5. הכהן הגדול היה שוחט רוב שני סימנים. יש לכהן אחר לסיים את השחיטה עד שיצא כל הדם יפה, שמצוה למרק. אם אף אחד אחר לא גמר את השחיטה הקרבן כשר.

דף לז

סדר העבודה במקדש

1. אביי מנה את סדר העבודה בבית המקדש כפי שהיה מקובל בבית המדרש, על פי שיטתו של אבא שאול (שלישיתו הטבת כל הנרות קודמת להקטרת הקטורת ולדעת חכמים הקטורת היתה בין הטבת חמשה הנרות להטבת שני הנרות). וזה הסדר: **א.** סידור מערכה גדולה **ב.** סידור מערכה שניה של קטורת **ג.** סידור שני גזירי עצים. **ד.** דישון מזבח הפנימי. **ה.** הטבת חמשה נרות. **ו.** שחיטת זריקת דם התמיד. **ז.** הטבת שתי נרות **ח.** קטורת. **ט.** הקטרת אברי התמיד של שחר על מזבח החיצון. **י.** מנחת נסכו של תמיד (עשירית האיפה סולת). **יא.** מנחת חביתין של הכהן הגדול. **יב.** נסך היין של התמיד. **יג.** קרבן מוסף. **יד.** בזיכין של לבונה הבאים עם לחם הפנים כל שבת. **טו.** תמיד של בין הערביים.
2. אביי קיבל את הסדר הזה מרבתינו ומצאו מקורות לכל הסדר בפסוקים או מסברא, חוץ מזה שדישון מזבח הפנימי קודמת להטבת חמש נרות שאביי אמר שלא ידע את הטעם. **רבא** אמר שהטעם הוא שאין מעבירין על המצוות והמזבח היה קרוב יותר לנכנס להיכל מאשר המנורה.

שאינן כבוד שיהיו מונחין שם לפיכך שינה הכתוב בבגדים לפחות".

3. אמו של הכהן גדול יכלה לעשות כתונת בשביל בנה שילבש אותה בזמן הוצאת הכף והמחתה שהיא כעין עבודת יחיד שאינה צריכה לציבור אלא לפנות את המקום, ובלבד שימסרוה לציבור, שסוף סוף אף הוצאת הכף והמחתה עבודת ציבור היא.

4. הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן חרסום את העשירים ויוסף את הרשעים (רש"י - כלומר טרודי היצר).

5. **משנה:** בא לו אצל פרו, ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח, ראשו לדרום ופניו למערב, והכהן עומד במזרח ופניו למערב, וסומך שתי ידיו עליו ומתודה. וכך היה אומר, אנא השם, עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי. אנא השם, כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים, שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי, ככתוב בתורת משה עבדך, (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. והן עונין אחריו, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.